

Právní instituce

1. Soudy
2. Státní zastupitelství
3. Advokacie
4. Notářství

Soudy

Soudní moc vykonávají jménem české republiky nezávislé soudy, (čl. 81) Soudcovská nezávislost je zajišťována ústavou.

- Každý má právo na právní pomoc v soudním či správním řízení a právo na tlumočníka (vede-li se řízení v jazyce, který neovládá).
- Všichni účastníci jsou si rovni, musí jim být poskytnuto právo vyjádřit se k tvrzení druhé strany, k předkládání důkazů.
- Každý má právo odepřít výpověď, jestliže by tím způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě nebo osobě blízké.
- Každý má nárok, aby řízení jeho se týkající probíhalo u toho soudu jehož příslušnost je obecně určena zákonem.
- Listina práv a svobod zaručuje občanům minimum práv v oblasti trestního řízení a to, že: trestný čin je jen takové jednání, které zákon za trestný čin považuje a mohou být za ně uloženy jen tresty stanovené zákonem. Rozhodnout o vině či nevině přísluší výhradně soudu. Platí tzv. „ Presumpce neviný „, to znamená, že obviněný je považován za nevinného až do vyslovení jeho viny rozsudkem soudu.

Soudnictví v ČR vykonává:

- **Ústavní soud ČR**
- **Soustava obecných soudů** tvoří ji:
 - **okresní soudy**
 - **krajské soudy**
 - **vrchní soudy**
 - **Nejvyšší soud**
 - **Nejvyšší správní soud**

Ústavní soud (čl. 83)

Poskytuje ochranu ústavnosti. Působnost vymezena v Ústavě. Jeho působnost se vztahuje na činnosti taxativně vyjmenované v čl. 87 :

- Rozhoduje o zrušení zákonných opatření, které jsou v rozporu s Ústavou.
- O ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy, proti nezákonnému zásahu státu.

Ústavní soud se skládá z 15 soudců jmenovaných prezidentem na dobu 10ti let. Mají imunitu ve stejném rozsahu jako senátoři. Sídlo v Brně.

Soustava obecných soudů

Okresní soudy

Jsou základním článkem obecného soudnictví u nás. V každém okresním městě. Působí jako soudy 1. stupně (ve všech případech, kdy zákon neurčuje, že soudem 1. stupně je krajský soud. Okresní soudy rozhodují v senátu (skupina soudců) nebo samosoudce (1 soudce). Kdy rozhoduje senát, kdy samosoudce určuje t.s. r. a o.s.ř.. V praxi je to většinou 1 soudce.

Krajské soudy

Působí jako soudy 2. stupně (odvolací – senát), ve věcech, ve kterých rozhodovaly v 1. stupni okresní soudy. V každém krajském městě. Jako soudy 1. stupně rozhodují v senátu nebo samosoudce. (např. vraždy, tr.činy nad 5 let, obchodní věci.)
Krajské obchodní soudy (Praha, Brno, Ostrava – od 1.1.2001 zrušeny)

Vrchní soudy

Působí jako soudy 2. stupně ve věcech, v nichž rozhodovaly krajské soudy jako soudy 1. stupně. V dalších zákonem stanovených případech. Rozhodují vždy v senátu (hlasují v tomto pořadí: mladší, starší, předseda senátu) Vykládají zákony a jiné právní předpisy.
Zatím zřízeny jen v Praze a Olomouci

Nejvyšší soud ČR

Má sídlo v Brně. Rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích proti rozhodnutí vrchního soudu. Řeší mezinárodní věci.

Soudce jmenuje prezident na neomezenou dobu. Soudcem může být občan ČR starší 25 let. Splňující zákonem stanovené podmínky (způsobilost k pr.úk., bezúhonnost, vysokoškolské právní vzdělání, složení justiční zkoušky)
Soudce nesmí zastávat žádnou jinou placenou funkci. Ani být jinak výdělečně činný (musí být nezávislý) (kromě vědecké, literární či pedagogické činnosti.) Soudce je povinen zachovávat mlčenlivost o všech věcech, o nichž se dozvěděl z výkonu svého povolání.

Nejvyšší správní soud

Byl zřízen 1. 1. 2003 se soustavou správních soudů. Řeší žaloby proti rozhodnutí úřadů státní správy a krajských soudů. Sídlo v Brně.

Státní zastupitelství

Tvoří soustava státních úřadů, které zastupují a soudních řízeních stát, Těžiště činnosti je v oblasti trestního řízení. V němž státní zástupci podávají jménem republiky žalobu a účastní se trestního řízení jako veřejní žalobci.

Postavení, pravomoc státního zástupce upravuje zákon o státním zastupitelství.

Státním zástupcem může být jmenován jen občan ČR, starší 25ti let, a splňující další zák. podmínky. Jmenuje ministr spravedlnosti na neomezenou dobu. Do jeho rukou skládají slib. Státní zástupce je oprávněn vyžadovat podání potřebných vysvětlení, půjčení spisů, dokladů, Povinen zajistit exhumaci mrtvol (znovuotevření hrobu), zajistit majetek obviněného.

Soustava státních zastupitelství tvoří:

- okresní státní zastupitelství
- krajské státní zastupitelství
- vrchní státní zastupitelství
- Nejvyšší státní zastupitelství

Advokacie

Advokáti jsou oprávněni poskytovat právní pomoc v tomto rozsahu:

1. zastupování v řízení před soudy a jinými orgány
2. obhajoba v trestních věcech
3. sepisování listin o právních úkonech
4. udělování právních porad

Advokát je při své činnosti vázán pouze:

- 1) zákony
- 2) příkazy svého klienta

Je vázán povinností mlčenlivosti. Jejich činnost ustanovena v novém zákoně o advokacii.

Jmenuje ministra spravedlnosti, skládají slib, (může se stát VŠ, 5 let praxe, zkouška)

Vedení příslušnou komorou se sídlem v Praze.

Notářství

Významné postavení v oblasti soukromého práva. Postavení, pravomoc notářů (fyz.os) upravuje zákon o notářích. Činnost vymezena:

1. vlastní notářská činnost

- sepisování veřejných listin o právních úkonech
- sepisování notářských zápisů (založení obch. spol. valná hromad, poslední vůle)
- ověřování

2. Poskytování právní pomoci

- může vykonávat funkci správce majetku
- správce v konkurzním či vyrovnávacím řízení

3. ostatní činnost

- řízení o dědictví, zjištění majetku a dědiců (probíhá jako OSŘ)
- zúžení SJM

Notářská komora

Notářské úřady zřizuje a ruší ministerstvo spravedlnosti. Zřizují se v obvodech všech okresních soudů (v JH 4 notáři)

Jsou sdruženi do Notářské komory. Sídlo v Praze. Ta dohlíží na činnost notářů, jejich jmenování, počet. Dohled vykonává ministr spravedlnosti, který také jmenuje notáře. (konspicient, zkouška) Zákon o notářích.